

Cvijeta Kraus
Josip Mihaljević
Irina Starčević Stančić
Leksikografski zavod Miroslav Krleža

5. svibnja 2023., Zagreb

METODOLOGIJA DIGITALIZACIJE STARIH LEKSIKOGRAFSKIH IZDANJA ZA OBJAVU NA MREŽI

Digitalizacija starih tiskanih leksikografskih izdanja

- na primjeru sljedećih izdanja:
 - Sportski leksikon (1984.)
 - Enciklopedija likovnih umjetnosti (4 sv., 1959.–1966.)
 - Enciklopedija hrvatske umjetnosti (2 sv., 1995.–1996.)

Koraci digitalizacije i objave na mreži

- povezani koraci izvode se ovim redom:
 1. skeniranje i optičko prepoznavanje znakova (engl. OCR)
 2. izrada abecedarija
 3. provjera teksta
 4. strukturiranje podataka te njihova prilagodba za prikaz na mreži (izrada baze)
 5. izrada mrežne stranice za prikaz prethodno strukturiranih podataka
- svaki od tih koraka može se podijeliti na više manjih procesa

1. Skeniranje i optičko prepoznavanje znakova

- skeniranje s optičkim prepoznavanjem znakova radilo se pomoću programa Abbyy Finereader:
 - podržava prepoznavanje znakova za različite jezike (uključujući dijakritičke znakove hrvatskog jezika), grčki alfabet, čirilicu itd.
 - omogućuje uzajaman pregled slike i teksta te mogućnost izravnog uređivanja prepoznatog teksta i skenirane slike
 - omogućuje spajanje više slika ili PDF dokumenata u jedan zajednički PDF dokument
 - omogućuje spremanje radne inačice dokumenta na kojim se vrši uređivanje
- uz navedeno, potrebno je:
 - provjeriti kvalitetu skeniranih slika tijekom skeniranja (premala rezolucija slike, crni rubovi, loša orientacija stranice ili bilo koji drugi oblik gubitka sadržaja)
 - kod slika može se u programu ispraviti sitne pogreške u skeniranju (npr. crni rubovi)
 - u nekim slučajevima na stranici ukloniti npr. štambilj, bilješke pisane olovkom ili kemijskom, mrlje itd. koje nisu dio izvornog dokumenta
 - provjeriti je li skenirano sve (dodaci, prilozi)

2. Izrada abecedarija

- za svaku stranicu knjige stvori se popis natuknica po stranicama (u .txt datotekama, napravljen pomoću Abbyy FineReader programa)
 - ručno su se označile natuknice i brojevi stranice na slici

1 ABONDIO — ABU-SIMBEL

2 ABOZZO

3 ABRAKSAS

4 ABONDO, Antonio, ml.

ABOZZO

ABRAKSAS

ABRAMIĆ, Mihovil

ABRAMOVIĆ, Ante

ABRAMOWICZ, Bronislaw

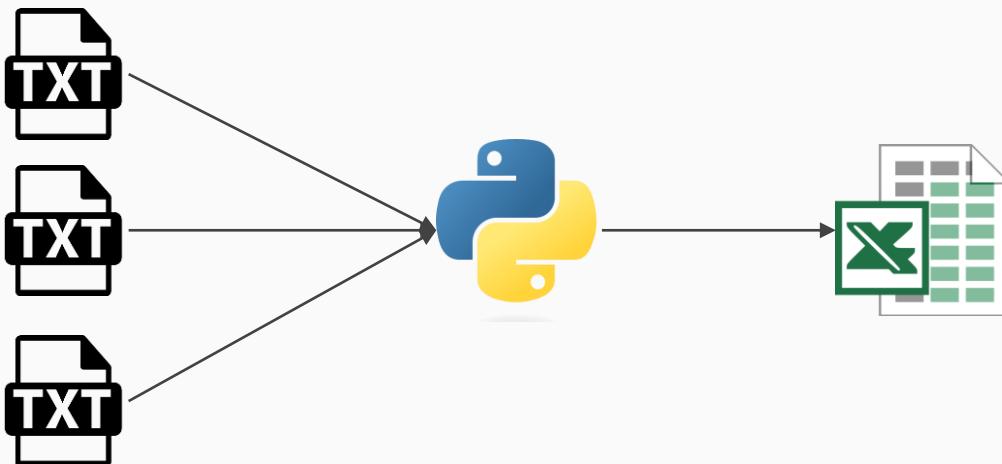
ÁBRÁNYI, Lajos

ABRESCH, Franz

ARRFEVIJATURA

2. Izrada abecedarija

- tablica koja sadrži popis natuknica po stranicama unutar određenoga sveska napravila se automatski pomoću skripte u programskome jeziku Python

	Natuknica	Stranica	Svezak
34	ABONDIO, Antonio, ml.	4	1
35	ABOZZO	4	1
36	ABRAKSAS	4	1
37	ABRAMIĆ, Mihovil	4	1
38	ABRAMOVIĆ, Ante	4	1
39	ABRAMOWICZ, Bronisław	4	1
40	ÁBRÁNYI, Lajos	4	1
41	ABRESCH, Franz	4	1
42	ABREVIJATURA	4	1

3. Provjera teksta

- tekst dobiven optičkim prepoznavanjem spremio se kao Word dokument gdje se tekst pregledao, dodatno oblikovao (npr. podebljanje, kurziviranje teksta) i ispravile su se pogreške. Odvajanje natuknica napravilo se pomoću praznih paragrafa (važno kod procesa automatskog odvajanja natuknica).

Edit Image Save Page Select Hand Tool Delete Reorder
Recognize Page Analyze Page Text Picture Table Background Picture Recognition Area

Body text

Times New Roman

8,5

A⁺A⁻

Ω

🔗

Find

Redact

9

10

11

12

ABONDIO — ABU SIMBEL

za stilom holand. medaljera. Bio je izvanredno vješt u keroplastici (modeliranje u vosku).

2. Antonio, ml. talijanski kipar i medaljer (Milan, 1538—Beč, 22. V. 1591). Sin lombardskog kipara istog imena, 1563—87 učen u studioju u Parizu i u Atini. Učio se učenju slika i modeliranju likovnim misterijskim i hrvatskim temama. Njegove su brončane medalje karakteristične po otmjenoj jednostavnosti i slikovitosti modelacije. Izradio i kolizorne medalje u vosku; ova se tehnika naročito proširila u Njemačkoj. A. se u pojedinim spisima spominje kao davorški slikar, jer atribucije nekih portreta, navodno njegovih, nisu dokazane. Abondio portret u bakrorezu izradio 1574 hr. grafičar Martin Kolumbi-Rota.

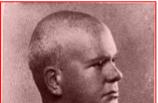
ABOZZO v. *Abozranje*

ABRAKASAS (lat. *abraxas*), božanstvo sekte gnostika, koja je u svome spekulativnom sistemu povezivala pradavne istočne mitove s kršćanskim naučenjem; vrhunac u razvoju došlo gnosticizmu oko pol. II st. A., kao najviše blće i moralni autoritet, vladar je iznad 365 sveta, njenim podložnikom emanacija božanstva. Riječ a, javila se u antiki i Srednjem vijeku na genitiva, koje su služile kao talismani protiv nesreće, uroka i smrti. Na genu su se urezivali likovi tajanstvenih božanstava, monstruozne prikaze s pjetnjom glavom, polujedičkim trupom i zmijolikim nogama, uokvirene magijskim anagramima, koji uvijek sadržavaju ime gnostičkog božanstva Abrakas. Ovakve gene i pečatnici od dragulja ili poludragulja izradivali su se osobito u Siriji i Egiptu.

ABRESCHE, Franz, njemački grafičar XIX st., učenik C. L. Pommela. Izradio u tehniči urezivanja u čelčinu ploču (*Stahlstich*) pejzaže, marine i ilustracije za izdanja: W. Tombleson, *Views of the Rhine*, 1832, zatim za *Das malerische und romantische Deutschland* u Wiesbaden und Umgebung, 1841.

LIT.: A. Dierich, Abraxas, 1891. — J. Trachenberg, Jewish Magic and gnostic genoma, VIHAD, 1942—43.

ABRAMIĆ, Mihovil, arheolog (Pula, 11. V. 1884—). Gimnaziju završio 1902 u Puli, studirao arheologiju, epigrafiku i historiju antike u Beču, doktorirao na temu disertacije *Darstellung der grossen Lichtheittheten bei den Griechen und Römern*. Radi studija proputovalo Italiju, Grčku, sjev. Afriku, Španiju, Aziju, Indiju, 1903—04 radi u Britanskom muzeju u Londonu, 1913—19 direktor Muzea arheologije u Osijeku (*Aquileia*), a 1920 zamenik direktora splitskog Arheološkog

(isa, Studi Aquileiesi offerti a Giovanni Brusin, 1953; Ein neuer Fortuna-Altar; L. I.); F. Šilić, Dr. Mihovil Abramić, Ljetopis JA, 1932, 44, str. 88—90.

ABRAMOVIĆ, Ante, slikar (Posavski Podgorac, u Zagrebu, ed. E. Tomasević i O. Postružnik, nastao prešao u Beograd i Umetničku školu (1928—34). Priođeo dve kolektivne izložbe u Beogradu (1940 i 1952). Izlaže redovno na ULUS-ovim izložbenim. Radi uglavnom u impresionističkom duhu. Karakteristična mu je paleta, kojom dominira ljubičast ton. Izuzetno se približava fauvizmu. Slika pejzaž, portret i mitru periodu, retko kompoziciju. Prof. Više pedagoške škole u Beogradu.

LIT.: Kollektivna izložba slike Ante Abramovića, Posavica, 16. XII. 1940—41. — Slike Ante Abramovića, Varaždin, 1951. — A. Čakovec, Izložba slike Ante Abramovića, Borba, 8. XI. 1952. — M. B. Prešić, Izložba Ante Abramovića, NIN, 9. XI. 1952. — D. Popović, Izložba u Oktobru. A. Abramović, Republika, 1. XII. 1952. — M. Pr.

ABRAMOWICZ, Bronisław, poljski slikar (Zarochów, 1837—81. Studirao u Varšavi, Münchenu i kod J. Matijsa u Krakovu, gdje živ i izlaze od 1868. Na radu Matejko-a akademik romantičnog slika hist. kompozicije, genre, likova u narodnjima, prizore iz lova i životu, te portrete.

ABRÁNYI, Lajos, mađarski slikar (Budimpešta, 1849—1901). Studirao u Münchenu i Parizu, gdje je bio učenik L.-J.-F. Bonnata. Slikar reprezentativnih portreta mađ. feudalaca u t. zv. magijskoj galleriji.

ABRESCHE, Franz, njemački grafičar XIX st., učenik C. L. Pommela. Izradio u tehniči urezivanja u čelčinu ploču (*Stahlstich*) pejzaže, marine i ilustracije za izdanja: W. Tombleson, *Views of the Rhine*, 1832, zatim za *Das malerische und romantische Deutschland* u Wiesbaden und Umgebung, 1841.

LIT.: A. Dierich, Abraxas, 1891. — J. Trachenberg, Jewish Magic and gnostic genoma, VIHAD, 1942—43.

ABREVJATURA (lat. *abbreviatio*), kratka, kraćenje u pisanju riječi u epigrافskim tekstovima. Kraćenja se redovno vrše tako, da se navode samo početna slova pojedinih riječi, na pr. D. M. S. — *D* (i) *M* (anibus) *S* (acrum). Abrevjature su česte u grčkim i rimskim natpisima, u rukopisnim tekstovima, na ikonama i dr.

ABRY, Léon-Eugène-Auguste, belgijski slikar, crtač i grafičar (Antwerpen, 6. III. 1857—6. XI. 1905). Slikar hist. kompozicija, genre, portret i prizora iz vojnogčkog života. Dokumentarni ilustrator.

ABSTRACTION-CRÉATION, udruženje evropskih slikara i kinematografa izraza, koje se formiralo 1920.

ABONDIO — ABU SIMBEL

za stilom holand. medaljera. Bio je izvanredno vješt u keroplastici (modeliranje u vosku).

2. Antonio, ml. talijanski kipar i medaljer (Milan, 1538—Beč, 22. V. 1591). Sin lombardskog kipara istog imena, 1563—87 učen u studioju u Parizu i u Atini. Učio se učenju slika i modeliranju likovnih misterijskih i hrvatskih temama. Njegove su brončane medalje karakteristične po otmjenoj jednostavnosti i slikovitosti modelacije. Izradio i kolizorne medalje u vosku; ova se tehnika naročito proširila u Njemačkoj. A. se u pojedinim spisima spominje kao davorški slikar, jer atribucije nekih portreta, navodno njegovih, nisu dokazane. Abondio portret u bakrorezu izradio 1574 hr. grafičar Martin Kolumbi-Rota.

ABOZZO v. *Abozranje*

ABRAKASAS (lat. *abraxas*), božanstvo sekte gnostika, koja je u svome spekulativnom sistemu povezivala pradavne istočne mitove s kršćanskim naučenjem; vrhunac u razvoju došlo gnosticizmu oko pol. II st. A., kao najviše blće i moralni autoritet, vladar je iznad 365 sveta, njenim podložnikom emanacija božanstva. Riječ a, javila se u antiki i Srednjem vijeku na genitiva, koje su služile kao talismani protiv nesreće, uroka i smrti. Na genu su se urezivali likovi tajanstvenih božanstava, monstruozne prikaze s pjetnjom glavom, polujedičkim trupom i zmijolikim nogama, uokvirene magijskim anagramima, koji uvijek sadržavaju ime gnostičkog božanstva Abrakas. Ovakve gene i pečatnici od dragulja ili poludragulja izradivali su se osobito u Siriji i Egiptu.

ABRANOWICZ, Bronisław, poljski slikar (Zaluchów, 1837—?). Studirao u Varšavi, Münchenu i kod J. Matijsa u Krakovu, gdje živ i izlaze od 1868. Na radu Matejko-a akademik romantičnog slika hist. kompozicije, genre, likove u narodnjima, prizore iz lova i životu, te portrete.

ABRANYI, Lajos, mađarski slikar (Budimpešta, 1849—1901). Studirao u Münchenu i Parizu, gdje je bio učenik L.-J.-F. Bonnata. Slikar reprezentativnih portreta mađ. feudalaca u t. zv. magijskoj galleriji.

ABRESCHE, Franz, njemački grafičar XIX st., učenik C. L. Pommela. Izradio u tehniči urezivanja u čelčinu ploču (*Stahlstich*) pejzaže, marine i ilustracije za izdanja: W. Tombleson, *Views of the Rhine*, 1832, zatim za *Das malerische und romantische Deutschland* u Wiesbaden und Umgebung, 1841.

LIT.: A. Dierich, Abraxas, 1891. — J. Trachenberg, Jewish Magic and gnostic genoma, VIHAD, 1942—43.

ABREVJATURA (lat. *abbreviatio*), kratka, kraćenje u pisanju riječi u epigrافskim tekstovima. Kraćenja se redovno vrše tako, da se navode samo početna slova pojedinih riječi, na pr. D. M. S. — *D* (i) *M* (anibus) *S* (acrum). Abrasianata su česte u grč-

kojima domaći i strani slikari dobro došli u Zagreb u A. Tomasević i O. Postružnik, zatim prešao u Beograd u Umetničku školu (1928—34). Priođeo dve kolektivne izložbe u Beogradu (1940 i 1952). Izlaže redovno na ULUS-ovim izložbenim. Radi uglavnom u impresionističkom duhu. Karakteristična mu je paleta, kojom dominira ljubičast ton. Izuzetno se približava fauvizmu. Slika pejzaž, portret i mitru periodu, retko kompoziciju. Prof. Više pedagoške škole u Beogradu.

ABRAMOVIĆ, Ante, slikar (Posavski Podgorac, u Zagrebu, 17. V. 1919). Sin lombardskog kipara i medaljera (Milan, 1538—Beč, 22. V. 1591). Sin lombardskog kipara istog imena, 1563—87 u službi dvora u Beču, Pragu i Münchenu. Radi medalje i portretima likovima agresi i bavarških vladara i građana, te s alegorijskim i sakralnim temama. Njegove su brončane medalje karakteristične po otmjenoj jednostavnosti i slikovitosti modelacije. Izradio i kolizorne medalje u vosku; ova se tehnika naročito proširila u Njemačkoj. A. se u pojedinim spisima spominje kao davorški slikar, jer atribucije nekih portreta, navodno njegovih, nisu dokazane. Abondio portret u bakrorezu izradio 1574 hr. grafičar Martin Kolumbi-Rota.

ABOZZO v. *Abozranje*

ABRAKASAS (lat. *abraxas*), božanstvo sekta gnostika, koja je u svome spekulativnom sistemu povezivala pradavne istočne mitove s kršćanskim naučenjem; vrhunac u razvoju došlo gnosticizmu oko pol. II st. A., kao najviše blće i moralni autoritet, vladar je iznad 365 sveta, njenim podložnikom emanacija božanstva. Riječ a, javila se u antiki i Srednjem vijeku na genitiva, koje su služile kao talismani protiv nesreće, uroka i smrti. Na genu su se urezivali likovi tajanstvenih božanstava, monstruozne prikaze s pjetnjom glavom, polujedičkim trupom i zmijolikim nogama, uokvirene magijskim anagramima, koji uvijek sadržavaju ime gnostičkog božanstva Abrakas. Ovakve gene i pečatnici od dragulja ili poludragulja izradivali su se osobito u Siriji i Egiptu.

ABRANOWICZ, Bronisław, poljski slikar (Zaluchów, 1837—?). Studirao u Varšavi, Münchenu i kod J. Matijsa u Krakovu, gdje živ i izlaze od 1868. Na radu Matejko-a akademik romantičnog slika hist. kompozicije, genre, likove u narodnjima, prizore iz lova i životu, te portrete.

ABRANYI, Lajos, mađarski slikar (Budimpešta, 1849—1901). Studirao u Münchenu i Parizu, gdje je bio učenik L.-J.-F. Bonnata. Slikar reprezentativnih portreta mađ. feudalaca u t. zv. magijskoj galleriji.

ABRESCHE, Franz, njemački grafičar XIX st., učenik C. L. Pommela. Izradio u tehniči urezivanja u čelčinu ploču (*Stahlstich*) pejzaže, marine i ilustracije za izdanja: W. Tombleson, *Views of the Rhine*, 1832, zatim za *Das malerische und romantische Deutschland* u Wiesbaden und Umgebung, 1841.

ABREVJATURA (lat. *abbreviatio*), kratka, kraćenje u pisanju riječi u epigrافskim tekstovima. Kraćenja se redovno vrše tako, da se navode samo početna slova pojedinih riječi, na pr. D. M. S. — *D* (i) *M* (anibus) *S* (acrum). Abrasianata su česte u grč-

Style: Body text Language: Croatian Alignment: Justify
Font: Times New Roman Size: 8,5 Effects: x₂ x² Ab Aa
Font color: Background color: Scale: 100% Spacing: 0,00
Text Properties

100%

4. Izrada baze

- podrazumijeva povezivanje svake natuknice abecedarija s njezinim završnim tekstrom + mogući prilozi, dodaci i poveznice (unutarnje i vanjske)
- završni tekst morao se precizno prebaciti u HTML format (učinjeno preko Python skripte korištenjem modula Mammoth)
 - modul prebacuje tekstove iz Worda u HTML jezik te pritom pazi da zadrži sve znakove, razmake i zadana oblikovanja teksta (npr. *italic* i **bold**)
 - dobiveni HTML iz skripte automatski se kopira u odgovarajući redak Excel tablice uz odgovarajuću natuknicu
- za svaku natuknicu se generirao ID (važno radi povezivanja natuknica te stvaranje poveznica na natuknice)
- natuknice, a time i baze srodnih leksikografskih izdanja, međusobno su se povezivale (npr. Enciklopedija likovnih umjetnosti i Enciklopedija hrvatske umjetnosti)
- izvoz podataka u CSV formatu (mrežna stranica iz njih učitava podatke)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	ID	Natuknica	Stranica	Tekst	Vez	Prilog	Poveznica	InternLink	VezaEHU
34	33	ABONDIO, Anto		4 ABONDIO, 1. Alessandro,	1				
35	34	ABOZZO		4 ABOZZO v. Abociranje	1		Abociranje		
36	35	ABRAKSAS		4 ABRAKSAS (lat. abra - voda + sas - vježba)	1				
37	36	ABRAMIĆ, Miho		4 ABRAMIĆ, Mihovil, arheološki istraživač	1			663	1
38	37	ABRAMOVIĆ, A		4 ABRAMOVIĆ, Ante, slikar	1				2
39	38	ABRAMOWICZ,		4 ABRAMOWICZ, Bronisław,	1			663	
40	39	ÁBRÁNYI, Lajos		4 ÁBRÁNYI, Lajos, madžarski političar i književnik	1				
41	40	ABRESCH, Frans		4 ABRESCH, Franz, njemački prirodoslovac	1				
42	41	ABREVIJATURA		4 ABREVIJATURA (lat. ab - od + revi - vratiti)	1				
43	42	ABRY, Léon-Eugène		4 ABRY, Léon Eugène Auguste,	1				
44	43	ABSTRACTION-		4 ABSTRACTION-CRÉATION,	1				
45	44	ABU MINA		4 ABU MINA, »grad Menasa na Nilu u Egiptu	1				
46	45	ABU SIMBEL		4 ABU SIMBEL (danas Aswan u Egiptu)	1		Egipat		
47	46	ABUNDANTIA		5 ABUNDANTIA (lat. abundans - bogat)	1				
48	47	ABYDOS		5 ABYDOS (Abid, Abydos)	1				
49	48	ACADEMIE CAF		5 ACADEMIE CARRIÈRE, slavista	1				
50	49	ACADEMIE JUL		5 ACADEMIE JULIAN, slobozračna akademija	1				
51	50	ACADEMIE RAN		5 ACADEMIE RANSON, umjetnička škola	1				
52	51	ACADEMIE SUI		5 ACADEMIE SUISSE, nazvana po Švicarskoj	1				
53	52	ACCIPIES-drvor		5 ACCIPIES-drvorez, vrsta glazbe	1				
54	53	ACCOUDOIR		5 ACCOUDOIR (acco - uključiti)	1				
55	54	ACERO, Vicente		5 ACERO, Vicente, španjolski književnik	1		CHURRIGUERRA, José		
56	55	ACHARD, Jean-		5 ACHARD, Jean-Alexis, francuski zoolog	1				

5. Izrada mrežne stranice

- stranica leksikografskog izdanja treba biti:
 - pregledna
 - funkcionalna
 - omogućavati brzi pronađak natuknica
- stranice su izrađene kao *single page application* (linkovi na zasebne natuknice se otvaraju preko # oznake u URL adresi)
- funkcionalnosti:
 - pregled natuknica po abecedi, pretraživanje natuknica
 - međusobna povezanost natuknica te veze između drugih leksikografskih izdanja
 - izravno otvaranje izvorne stranice izdanja u PDF dokumentu bez potrebe za preuzimanje dokumenta (PDF.js)
 - mogućnost automatskog stvaranja citata za natuknice
 - mogućnost listanja izvornog dokumenta (pomoću dflip)

ENCIKLOPEDIJA
LIKOVNIH
UMJETNOSTI

Naslovница Impresum Prelistaj ▾

abe

A B C Č Ć D Dž Đ E F G H I J K L Ij M N O P Q

R S Š T U V W Y Z Ž

- AACHEN
- AADNÄS, Peder Pedersen
- AALTO, Alvar Hugo Henrik
- AARSLEFF, Carl Wilhelm Oluf Peter
- ABA NOVÁK, Vilmos
- ABACCO, Antonio dall'
- ABACULUS
- ABADIE, Paul, ml.
- ABAGAR
- ABAISI, Arduino
- AD SCROFULAS
- AD VIVUM
- ADA
- ADALBERT
- ADAM, Albrecht
- ADAM, Eugen
- ADAM, François-Gaspar-Balthasar
- ADAM, Franz
- ADAM, Henri Georges
- ADAM, Jacob-Sigisbert
- AGFA
- AGGHÁZY, Gyula
- AGLAOFONT
- AGLIO, Agostino
- AGLIO, Domenico dell'
- AGNEESENS, Edouard-Joseph-Alexander
- AGNOLO, Andrea d'
- AGNOLO, Baccio d'
- AGNOLO, Gabriele d'
- AGNUS DEI
- AKVATINTA
- AKVEDUKT
- AKVILEJA
- AKVITANSKA GRAĐEVINSKA ŠKOLA
- AKVIZICIJA
- AL BOJA
- AL FRESCO
- AL SECCO
- ALA
- ALABASTER

ENCIKLOPEDIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Naslovnica Impresum Prelistaj ▾

arhite

ARHITEKTURA

ARHITEKTURNO SLIKARSTVO

Broj pronađenih natuknica: 6

ARHITEKTURA

DRVENA ARHITEKTURA

FORTIFIKACIONA ARHITEKTURA

KOLONIJALNA ARHITEKTURA

VRTNA ARHITEKTURA

Broj pronađenih natuknica: 6

ARHITEKTURA

DRVENA ARHITEKTURA

FORTIFIKACIONA ARHITEKTURA

KOLONIJALNA ARHITEKTURA

VRTNA ARHITEKTURA

UTILITARNA ARHITEKTURA

DRVENA ARHITEKTURA

Stranica: 92

Svezak: 2

[Vidi u Enciklopediji hrvatske umjetnosti](#)

DRVENA ARHITEKTURA, opći naziv za građevine, kod kojih su glavni konstruktivni elementi (nosive stijene, krovna konstrukcija i dr.) izvedeni od drva. Otkako je čovjek u doba preistorije počeo graditi prve zaslone i nastambe, pa do arhitektonskih realizacija najnovijeg doba, često se služio

drvom kao građevnim materijalom. Osnovni je preduvjet za opsežniju upotrebu dva u građevne svrhe na nekom području (pored pozitivnih svojstava drva) šumsko bogatstvo; iz šuma se sjećom i naknadnom obradom dobiva drvo kao građevni materijal. Prednosti drva kao građevnog materijala jesu: mogućnost lagane obradbe, malena specifična težina, svojstvo termičkog i akustičkog izoliranja i relativno dosta velika čvrstoća, elastičnost i tvrdoća. Loša su mu svojstva mogućnost brzog raspadanja i neotpornost prema vatri.

U najstarije doba, kad je čovjek u neolitiku počeo izgradjivati nastambe u obliku jama, on upotrebljava za njihovo prekrivanje dveno šiblje, koje često premazuje lijem od zemlje, odnosno pokriva kožom ili lišćem. U dalnjem razvoju neolitika, kad se prelazi na izgradnju stabilnijih objekata, dolazi u ravnicama srednje i sjeverne Evrope (naročito na području između Karpata i Baltika) do izgradnje masivnih drvenih nastambu. Debla stabala (naročito crnogorice) pružala su prikladnu gradu za konstrukciju objekata, jer su uz čvrstoću osiguravala dobru termičku zaštitu. Konstruktivna struktura izgradnje najstarijih nastambu sastojala se ili od sistema vertikalno u zemlju zabijenih debala, na koja se pričvršćuju redovi horizontalno položenih poluoblica ili brvana (polubrvnara), ili od sistema horizontalno položenih debala učvršćenih i povezanih preklopom na uglovima (masivna drvenjara). Oba konstruktivna sistema uvjetovala su izvedbu ravnih stijena, odnosno nastambe pravokutnog tlocrta, kod kojih je otvor (vrata) orientiran redovito prema jugu (zaštita od sjeverne vjetrove) i zaklonjen natkrivenim predvorjem. Tako nastaju nastambe megaronskog tipa. Na području Mediterana, gdje su klimatski uslovi

Broj pronađenih natuknica: 6

ARHITEKTURA

DRVENA ARHITEKTURA

FORTIFIKACIONA ARHITEKTURA

KOLONIJALNA ARHITEKTURA

VRTNA ARHITEKTURA

UTILITARNA ARHITEKTURA

UTILITARNA ARHITEKTURA

Stranica: 692
Svezak: 4

UTILITARNA ARHITEKTURA, arhitektonski objekti koji nisu namijenjeni stanovanju ili odmoru, već služe određenoj korisnoj djelatnosti (industrijski i poljoprivredni pogoni, laboratoriji, skladišta). Nasuprot stambenoj i reprezentativnoj arhitekturi, kod objekata utilitarnoga karaktera oblikovni moment je u drugom planu, a težište na ekonomičnosti izvedbe i praktičnosti. Prvi veliki utilitarni objekti nastali su u drugoj pol. XIX st., a vezani su uz razvitak industrije i primjenu novih materijala (željezo, beton) i novih konstruktivnih metoda. Ovi su objekti svojim goleim dimenzijama postali znамen industrijskoga doba i nove estetike koja je stilskom eklekticizmu XIX st. suprotstavila princip dosljednoga poštivanja materijala, konstrukcije i funkcije. Time je utilitarna arhitektura izvrшила presudan utjecaj na formiranje suvremenog arhitektonskog izraza. U novije doba u. a. gubi svoju raniju oznaku. Pod ovim pojmom podrazumijevaju se sada svi objekti javnoga značaja (tržišne i izložbene hale, kolodvori, aerodromi, industrija), koji su često reprezentativno arhitektonski oblikovani i daju specifično obilježje našem vremenu.

Ž. D.

UTILITARNA ARHITEKTURA. *Enciklopedija likovnih umjetnosti*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1959–1966. Pristupljeno 19. 4. 2023.

T

TAGG, Alan, engleski scenograf i kostimograf (Sutton-on-Ashefield, 13. IV 1928 —). Studirao u Londonu na Old Vic Theatre School. Dijelio kao scenograf od 1952., surađujući s redateljima-inovatorima M. MacOwanom, P. Brookom i R. Harrisonom. Priključuje se grupi njegova mladih ljudi oko književnika i glumca Johna Osbornea i opreme njihove drame. Ostvario neobične opreme: perforeširajući konvencionalnu platnu kulisu, upotrebljavajući materijal raskinđivih obilika i grubo očiten krajnjim bojama, čime potiče očutljive efekte. Glaz. ostvarenja u Londonu: J. Osborne, *Look back in anger* / The entertainer; C. Wood, *Meals on wheels*. U Manchesteru inosmjerni opera B. Brittena *Peter Grimes*, a u Memorial Theatre u Stratford-on-Avon Shakespeareova *Mletačka trgovca*. S. Bić.

TALLON, Roger G., francuski dizajner (1939—). Završio tehnički studij. Od 1955 radi kao samostalni dizajner. Prof. na Škole Nationale Supérieure des Arts Décoratifs u Parizu. Dizajnirao proizvodnju džinsov-birou u Francuskoj "Technes", koji je realizirao velik broj proizvoda za franc. i strane firme. Jedan od napisoznatih je univerzalni tokarski sol "Gallic rime" za belog firmu "Mondial", koji je kultiviranim izgledom, ergonomskim rješenjem ručkog uklonjanja i tehnološkom racionalizacijom u proizvodnji potaknuo ostale proizvođače slatini strojeva da posvetre pažnju problemu oblikovanja. M. Meš.

TAMANJAN, Aleksandar Ivanović, armenski sovjetski arhitekt (Krasnodar, 14. III 1878 – Erevan, 20. II 1935). Studirao u Petrogradu. Do Oktobarske revolucije gradio u glavnom u neoklasicističkom stilu. Od 1923 djelujući u Erevanu kao glav. inženjer Armenije SSSR. Svojim stvaranjem, u kojem su moderne koncepte povezane s tradicijom armenskoga nar. graditeljstva, znatno je utjecao na formiranje sovjetske armenske arhitekture. Autor je prvega plana rekonstrukcije Erevana (1924), te Leninskiaka, Kamo, Ahta-Alphara i Ečmadijanca. Izgrađio nije objekata u Erevanu (nekoliko znanstvenih instituta, opservatorija, hidroelektrana, zaređa, vlaže ASSLR). M. Mu.

TARASEVIĆ, Leontij, ukrajinski bakrorezac s kraja XIX. st. Učio 1870.-80. kada bilje Kilijan u Augsburgu. Radio u Černigovu, Moskvi i Kijevu. Bakrorezi su stampani na papiru, pergamentu i svilu. Njegovi porteti ističu se prenosem i profilnim karakterizacijom likova. Posebnu vrijednost imaju negativi bakroreza – ilustracije „Kijev-Pečerskog“ Patrikera (zbora o religioznom sadržaju).

TASSILI (*Tassili-n-Ajjer*), stjenovita visoravan u severoist. dijelu masiva Ahaggar, sjever. Afrika. Na stjenama toga područja otkriven je već 1933 godine brojni prethist. i protihist. ugravirani crteži, te jednobojni i višebojni stenski, stilski i tematski srodnini s istodobnim spiljskim slikama u Španjolskoj. Sistematski su ti crteži i sliku istraženi i katalogizirani u ekspediciji 1950 (H. Lhote). Njihov tematski repertoar obuhvaća izolirane likove životinja (slonovi, divarice, nosorosi) i scene s ljudskim i životinjskim figurama (pleti, borba, hajka u bivoli, itd.). Unutar toga čitavoga kompleksa slika može se razlikovati veći broj stilsko-raspovijednih etapa, koje se u velikim certama mogu vresti na tri faze. Lik prikaz najstarije faza shematičnije je kodadane, a na kraju (oko — 1300?) javlja se utjecaj kulture koja je već poznatvala konja i kola (tip "škola u letećem paklunu").

LIT.: H. Lhote, Prehistoric frescoes in Sahari, Zagreb 1964. M. Sr. TER-ARUTUNIAN, Rouben, američki scenografski tehničar i scenograf armenskog podrijetla (Tbilisi, 24. VII 1920 —). Emigrirao s roditeljima u djetinjstvu dobi u Pariz, gdje studira slikarstvo na Académie Julian i Grande Chau-

TONEV, Ljuben, bugarski arhitekt (Kjustendil, 30. III 1908 —). Učio u Parizu. Posvetio se urbanizmu. Njegov generalni plan Sofije (1945) prvi je primjer kompleksnoga rješenja urbanističkih problema u Bugarskoj. Radio je u planovima Plevena, Loveča i Burgasa. Autor brojnih rasprava o urbanizmu.

TRUTOVSKI (Trutovskij), Konstantin Aleksandrovic, ukraiński literat i grafik (1862-93). Učio u Petrogradu, dijektorom ka pedagoškoj Moskovskoj akademiji na idilični nizuči Bičev Ščit, u ukrajinskoj seljačkoj (Kolo u Kurskoj guberniji), Koledje u Malorossiji, Soročki učionici. U pojedinih dijelima izražava etnografsku stvar prema postojanim poretkama (Istjenici u Kurskoj guberniji; Ubiranje rođenog duga). Ilustrario književne djela A. S. Putkina, T. G. Sevcenka i N. Gogolja; njegove ilustracije bana I. A. Kravčeka znače visok domaći satirizam. Kao grafik u brojnim književnim listovima (astrični, fasoni, ilustratori, radijadio, itd.) građevi u brojnim književnim listovima (astrični, fasoni, ilustratori).

TURK, Marko, tehnik i industrijski dizajner (Ljubljana, 1920 -). Počevar-
dizajnem v širokom rasponu, ograniceno se postopevno na projekte za električne
aparate; ţef je proizvodnje "Elektro-akustične laboratorije" u Ljubljani.
Svoja ostvarjenja, med kojima se ističu mikrofoni MD 9 i MD 8 izloženi
Muzeju modernog art u New Yorku, priznati nekoliko inozemnih priznanja i
reternom nagradu za industrijsko oblikovanje 1965. R.

U

UJEVIĆ, Marija, kiparica (Zagreb, 20. X 1933 —). Završila akademiju u Zagrebu 1958 (P. Kršinić). Pohađala Central Art School u Londonu 1959. Danas su joj radovi predstavni portreti u kojima je psihološka deskripcija podređena simboličnoj konceptualnosti volumena; neki od njih nose simbolička značenja (*Glava*, 1952; *Kataklizma*, 1953). U posljednje vrijeme usmjerena je na problematiku aktova; stilizacijom i potenciranjem pojedinih partija uspijeva izraziti niskosocijalnu kroz rast i bavljenje organičkih oblika. Na natječaju za spomenik Unions Internationale de Télécommunication u Ženevi 1965 dobiti jednu i peti prve nagrade.

URŠIĆ, Branko, arhitekt i dizajner (Ljubljana, 1936—). Diplomirao arhitekturu u Ljubljani 1962. Izvelo projekte za pokucovo u industriji "Stole Kamniku (pretečna sedaliček i foteli); dnevni boravak, spaonica; uredsko, edeči i školsko pokucovo), koje se proizvajajo serijski. Njegove projekte karakteriziraju funkcionalnost i mogućnost uklapanja pojedinih elemenata u postojeće ambijente. Primio nekoliko nagrada na izložbama u Jugoslaviji i inozemstvu.

UTILITARNA ARHITEKTURA, arhitektonski objekti koji nisu namjenjeni anovaniju ili odmoru, već služe određenoj korisnoj djelatnosti (industrijski i poljoprivredni pogoni, laboratoriji, skladišta). Nasuprot stambenoj i reprezentativnoj arhitekturi, kod objekata utilitarnoga karaktera oblikovni moment u drugom planu, a težiće na ekonomičnosti izvedbe i praktičnosti. Prvi veliki utilitarni objekti nastali su u drugoj pol. XIX. t., a vezani su uz razvijet industrije primjene novih materijala (staklo, beton) i novih konstruktivnih metoda. Ovi objekti svojim goljemim dimenzijama postali znamen industrijskoga doba i pre estetske koli je slikom elektricitizmu XIX. st. suprotstavila princip dosljednosti potpisivanja materijala, konstrukcije i funkcije. Time je utilitarna arhitektura izvršila presudan utjecaj na formiranje suvremenog arhitektonskog izraza, novije duge u. a. gubi svoju raniju ozanku. Pod ovim pojmom podrazumijevaju se sada svi objekti javnoga značaja (tržine i izložbene hale, kolodvorovi, prometni objekti, industrija), koji su često reprezentativno arhitektonski oblikovani i specifično obilježeni načinom vremenski.

Il DROMS, Générations, Ann. Mémo d'An-

EXTRAKTEN

Izvori i literatura

Izvori:

- *Sportski leksikon*. 1984. Ur. Flander, Marijan i dr. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- *Enciklopedija likovnih umjetnosti*. 1959–1966. Ur. Batušić, Slavko; Šeper, Mirko; Mohorovičić, Andre. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- *Enciklopedija hrvatske umjetnosti*. 1995–1996. Ur. Domljan, Žarko i dr. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.

Mrežni izvori:

- *ABBYY FineReader PDF*. 2023. Abbyy. <https://pdf.abbyy.com/> (pristupljeno 19. travnja 2023.).
- Python. 2023. Python. <https://www.python.org/> (pristupljeno 19. travnja 2023.).
- mammoth. 2023. PyPI. <https://pypi.org/project/mammoth/> (pristupljeno 19. travnja 2023.).
- PDF.js. 2023. GitHub. <https://mozilla.github.io/pdf.js/> (pristupljeno 19. travnja 2023.).
- DearFlip jQuery Flipbook Plugin. 2021. GitHub. <https://github.com/dearhive/dearflip-jquery-flipbook> (pristupljeno 19. travnja 2023.).

Cvijeta Kraus
Josip Mihaljević
Irina Starčević Stančić
Leksikografski zavod Miroslav Krleža

5. svibnja 2023., Zagreb

METODOLOGIJA DIGITALIZACIJE STARIH LEKSIKOGRAFSKIH IZDANJA ZA OBJAVU NA MREŽI

HVALA NA POZORNOSTI